

Bankovní rada České národní banky

Česká národní banka

Na Příkopě 28

115 03 Praha 1

V Praze dne 22. ledna 2014

Vážení členové Bankovní rady,

Transparency International – Česká republika, o.p.s. (dále jen „TI“) je nevládní nezisková organizace zabývající se aktivitami, které směřují ke snížování míry korupci, ke zlepšování fungování veřejné správy a k co nejširšímu uplatnění hospodárnosti při nakládání s veřejnými prostředky.

TI se na Českou národní banku (dále jen „ČNB“) obrací ve věci výkonu dohledu nad spořitelními a úvěrními družstvy působícími na finančním trhu v souladu se zákonem č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech.

V uplynulých několika měsících došlo k různým událostem v segmentu spořitelních a úvěrních družstev a ČNB provedla několik zásahů. Za nejvýznamnější lze považovat odnětí povolení působit jako družstevní záložna Metropolitnímu spořitelnímu družstvu. Dále je možno zmínit opatření ČNB ve vztahu ke spořitelnímu družstvu WPB Capital (zákaz přijímat vklady apod.) a z dřívější doby pak ukončení činnosti a výplaty náhrad vkladů spořitelních a úvěrních družstev PDW, UNIBON či Vojenská družstevní záložna.

Z uvedeného je patrné, že v oblasti tzv. družstevních záložen dochází stále relativně často k zániku subjektů z důvodů neschopnosti dostát jejich závazkům. Tyto závazky jsou pak hrazeny z Fondu pojištění vkladů, který aktuálně disponuje zhruba 27 mld. Kč. Od doby zapojení družstevních záložen do systému pojištění (2006) byly náhrady vyplaceny právě jen výše zmíněným záložnám, na rozdíl od bank, u kterých v posledních 10 letech nedošlo k žádnému takovému případu.

V současné době působí na trhu v ČR 13 družstevních záložen (včetně Metropolitního spořitelního družstva a WPB Capital), které disponují podle vyjádření guvernéra ČNB cca 40 mld. Kč,¹ což sice v kontextu tuzemského finančního trhu nepředstavuje zásadní objem finančních prostředků, ovšem v absolutních hodnotách nejde o zanedbatelnou položku. Dle jiného vyjádření guvernéra ČNB proběhlo od roku 2006 sedm dohledových šetření a 29 kontrol družstevních záložen a tyto procesy zaměstnávají průměrně třetinu pracovníků bankovního dohledu.²

TI vyslovila své pochyby ohledně účinnosti prováděného dohledu ve svém vyjádření ze dne 8. ledna 2014.³ Guvernér ČNB pak tyto pochyby popřel a uvedl, že předmětem jednání

¹ pořad Dvacítka, ČRo Radiožurnál, 7. ledna 2014

² <http://www.financninoviny.cz/zpravy/singer-v-hn-vklady-v-kampelickach-pojistovat-mene-nez-v-bankach/1027012>
<http://www.blesk.cz/clanek/live-ekonomika/227554/cnb-odmita-kritiku-dohledu-na-kampelicky-ze-strany-transparency.html>

³ <http://www.transparency.cz/krach-nejvetsi-kampelicky-kdo-nese-zodpovednost-za-nefunkcni/>

s ministrem financí může být snížení pojištění vkladů, což by dle jeho mínění mohlo způsobit větší obezřetnost členů družstevních záložen.⁴

V minulém roce zároveň neprošla legislativním procesem z důvodu konce volebního období Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR novela zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, jejímž účelem bylo stanovit nové přísnější limity regulace družstevních záložen směrem k jejich zmenšení a naplnění jejich funkce. Doporučení k tomuto kroku dala dle důvodové zprávy i mise FSAP Mezinárodního měnového fondu.

TI zastává názor, že nelze snížením pojištění vkladů přenášet zásadní odpovědnost na členy družstevních záložen při současném rezignování na zlepšení právních předpisů a kontroly. Za nestabilitu v sektoru družstevních záložen a nedostatečnou regulaci nemohou být primárně postihováni její členové, s tím že dopady špatného hospodaření nese v důsledku Fond pojištění vkladů, tedy široká veřejnost. Snahy ČNB by tedy měly cílit především k znovunastolení široké diskuze nad systémovou změnou postavení družstevních záložen a z ní vyplývajících právních opatření.

V neposlední řadě se TI domnívá, že i kdyby nebylo k shora nastíněné novelizaci v nejbližší době přistoupeno, existují možnosti, jak dosáhnout pozitivní změny. Jedná se zejména o zlepšení informování veřejnosti. Princip mlčenlivosti zakotvený ve všech sektorových předpisech pro finanční trh (bankovníctví, pojišťovnictví, družstevní záložny atd.) je podle TI ze strany ČNB vykládán příliš restriktivně. ČNB by měla hledat cesty, jak objektivně informovat o rizicích spojených nejen s družstevními záložnami, ale se všemi subjekty působícími na finančním trhu, samozřejmě bez toho, aby způsobovala neodůvodněné reakce mezi klienty příslušných institucí. Stav, kdy jsou poskytovány pouze souhrnné informace bez identifikace subjektů podléhajících dohledu nebo jen základní odpovědi na podněty ve formě sdělení, že správní řízení bylo či nebylo zahájeno, je dle mínění TI nevyhovující a neodpovídá principům dobré správy. TI se ve věci poskytování informací obracela na ČNB již v listopadu 2013. ČNB poskytla svůj pohled na problematiku a nespátřovala v dosavadní praxi žádné nedostatky. Z vyjádření pak plyne, že ani autorovi podnětu nebude sdělováno, jakým způsobem se dohled vyvinul či jak byl zakončen. TI nejde samozřejmě o sdělování jakýchkoliv zneužitelných informací či jiných citlivých dat, ale o náležité vypořádání se s určitými námitkami vůči činnosti kontrolovaných subjektů. Stejně tak v obecné rovině mohou podrobnější informace o dohledové činnosti přispět právě větším možnostem kvalifikovaného rozhodování se klientů a členů finančních institucí.

TI tedy tímto vyzývá na ČNB, aby své aktivity směřovala především ke zlepšení preventivní funkce dohledu a komunikace s veřejností a prosazení novelizace zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech.

S pozdravem

.....
Transparency International – Česká republika, o. p. s.
David Ondráčka
ředitel

⁴ Hospodářské noviny, 6. ledna 2014

Informace o TI:

Transparency International – Česká republika, o. p. s.
Sokolovská 240/143
180 00 Praha 8
IČ: 272 15 814

Datová schránka ID: **8vzj3s2**

Odesláno prostřednictvím systému datových schánek
